

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԵՊՍ.Ի ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

Գլուխ ԺԸ

1.- Առակով խօսեցաւ անոնց և ըսաւ թէ, պարտ է միշտ աղօթել և չձանձրանալ: Ապա

2.- Քաղաքի մը մէջ դատաւոր մը կար, Աստուծոյ չէր վախնար և մարդոցմէ չէր ամչնար:

Ոմանք կարծեցին սխալմամբ թէ դատաւորը զԱստուծոյ կը ներկայացնէ. քանի որ իրմէ վեր մէկը չկայ որմէ երկնչի և մարդոցմէ ալ ամչնայ: Այսպէս կարծողները, չեն հետեւած առակի յաջորդող խօսքերուն: Որովհետեւ առակի վերջաւորութեան, զայն անիրաւութեան դատաւոր կը կոչէ, հետեւաբար անտեղի է, քանի որ Աստուծոյ իրաւունքի և արդարութեան դատաւոր է:

Միտքը դատաւորի կը նմանցնէ, մեր մարդկային բնութիւնն ալ քաղաքի: Բնութիւնը քաղաքի նման ընդարձակ է. չարերն ու բարիները կը մտնեն, կը շրջին ու հոն կը բնակին: Մեր զգայարաններն ալ դռներու պէս են, մտնողները կ'ընդունին: Միտքն ալ դատաւոր է և ընտրող. ընտրութիւն կ'ընէ և շտեմարանելով կը պահէ. ինչ որ անախորժ է, ի բաց կը վանէ: Ահաւաստիկ թէ ինչպէս ոմանք բարի են և ուրիշներ չար: Այստեղ խօսքը չարին մասին է, զի Աստուծոյ չէր վախնար ու մարդոցմէ ալ չէր ամչնար: Մտքին մէջ շատ բան ծածկաբար պահուած ըլլալով, Աստուծոյն երկիւղը կ'արհամարհէ, թէն գիտէ ապիրատութիւնը և մտածմամբ իսկ անօրինիլը: Զաղրացեալ խորհուրդներով, ամօթալիին մէջ շաղախուիլը. սակայն ինչպէս ըսինք, չտեսնուելուն համար, մարդոցմէ չամչնար: Վնասակար ցանկութիւններու ետեւէ ըլլալով, անհոգ է սպառնալիքներու վերաբերմամբ:

Հոգին այրի մնացած է, զրկեալ ոսոխ մարմնէն, կ'աղաչէ որ դատ տեսնէ, որպէսզի բոլորովին պակսելով բարութենէ, կոստեան չմատնուի, վասնզի ահարկու է երբ հոգին դատարկանայ բարութենէ: Ի՞նչ է հոգւոյն բողբոջը առ միտք: Զղշումն է, երբոր վատթար գործերու յիշատակները, օրինակ ծուլութիւնը որով ժամանակը կը վատնենք, մղին մեզ զղջալու կը դառնանք ապաշխարութեան: Բայց մեղքերու ցանկութեամբ կապուած ըլլալով, դիւրութեամբ չենք պրծիր, չարք չենք վաներ, վաղահաս պատժին ազատելու համար, այլ տակաւին ժամանակ ունինք ապաշխարահետ, կը խորհինք, յառաջիկային բարիգործութիւն կարելի է ընել կ'ըսենք մենք մեզի: Սնոտի յոյսով. ինքզինք օրօրելով, վաղահաս մահը վրայ կրնայ հասնիլ, մեզ բարի գործերէ դատարկ գտնելով դատապարտելու համար մշտնջենական կապանքի: Այս առակին մէջ սակայն զղշումը կը յաղթէ:

4.- Թէև, - կ'ըսէ դատաւորը -, Աստուծոյն չեմ վախնար և մարդոցմէ չեմ ամէնար, սակայն այս աշխարհի կոշտ թախանձանքներուն համար դատը տեսնեմ, որպէսզի այլևս զիս չանհանգստացնէ: Այս պարագան յայտնի է բոլոր անոնց որոնք խղճահարութենէ կը տաղնապին:

Արդ՝ ինչպէս որ անիրաւ տնտեսին պարագային Տէրը գովեց անիրաւութեան տնտեսը, այստեղ ևս կ'ըսէ. -

6.- Լսեցէք թէ անիրաւութեան դատաւորը ի՞նչ կ'ըսէ. - Աստուած իրեն աղաղակող ծառաներուն չի՞ լսեր որոնք գիշեր ու ցերեկ կը խնդրեն, անոնց հանդէպ միայն երկայնամիտ կըլլայ: Եթէ բազմաթիւ խնդրանքները տմարդի դատաւորին ստիպեցին որ հաւանի արդարութեամբ դատ տեսնել, որքան ակնի արդարադատ բնութիւն ունեցող Աստուած որ յամենայնի պատրաստ է խնդրողին տալ, միայն թէ խնդրանքը արժանաւոր ըլլայ և մեզի համար օգտակար ու պատշաճ: Որովհետեւ սկիզբը յիշեցուց թէ հարկ է ստէպ աղօթքի կենալ և չի ձանձրանալ, տալու վերաբերմամբ ալ երաշխաւոր կըլլայ և իրաւացին երեւան կը հանէ: Աստուած ժամանակով երկայնամիտ է, ուստի մեզ ալ օրէնք չէ կարճամիտ ըլլալ: Աստուած հատուցանող է իսկ սատանան մեր ոսոխը: Տնանկները նեղող չար մարդիկը կը զարհուրեցնէ: Լաւ չէ որ զրկեալները աղօթքներով, Աստուծոյ պատուհասը խնդրեն զրկողներուն վրայ, զի Աստուած ինք իր դատաստանաւ կը դատէ, ըստ այնմ կ'ըսէ. - “Ի՞նչ է վրէժխնդրութիւնը կամ հատուցումը, ես պիտի հատուցանեմ.” Հռոմ. 12.19: Այստեղ ևս նոյնը կարեւորութեամբ կը հաստատէ: “Այո, անոնց հանդէպ չուտով վրէժխնդիր կըլլայ.” որպէսզի չարերը Աստուծոյ համբերութիւնը չարհամարհեն, իսկ անոնք որ նեղեալ են, յոյսով միութարուին: Այս ամէնքը կատարածը կը խորհրդանշեն, զի Աստուած արդարութեամբ կը դատէ: Ապա խօսքը կ'աւարտէ ըսելով.

8.- Իսկ Որդի մարդոյ գալով աշխարհ, արդեօք հաւատք պիտի գտնէ՞: Յայտնի կըլլայ որ բարեգործութիւնները սպառելով կը պակսին աշխարհէն, բայց և այնպէս Աստուածաբնութիւնը ոմանց մօտ կը մնայ: Որովհետեւ նեղը անբարի օրերուն գալով, իշխանութեամբ զօրացած կ'օրհեքին դէմ կը կռուի զայն վերացնելու համար:

Դարձեալ, իրենք իրենց կարծեցեալ կերպով իբրեւ արդար պանծացողներուն և շատերը մեղադրողներուն վերաբերմամբ հետեւեալ առակը պատմեց: Ջար է ամբարտաւանութիւնը. Հոգեկան ախտերը ասկէ յառաջ կուգան և կրկնապատիկ վնաս կը պատճառեն: Թոյլ չեն տար որ բարին հաստատուի մեր մէջ, ուրիշ ախտերու նման, մարմնին հանդիստ չեն տար: Մարմնական ախտերը երբեմն ծոյլերուն և անփոյթներուն մօտ կը տեղաւորուին:

Իսկ ամբարտաւանութիւնը և մասամբ նորին, աշխոյժ և առաքինի մարդոց մօտ կ'երևի: Ուրեմն որպէսի վնասակար ախտէ ունէ մէկը չբռնուի, հետեւեալ առակը պատմեց. -

10.- Երկու մարդիկ տաճար դացին աղօթելու: Օրէնք էր որ Հոն գոհութիւն և կամ զոհ մատուցանէին: Մէկը Փարիսեցի էր, միւսը մաքսաւոր: Մին կը նկատուէր լաւագոյններէն իսկ միւսը չար որմէ անոնք կը գարշէին, նոյնիսկ կը բամբասէին զԹիսուս անոնցմէ հրաւէր ընդունելուն համար: Այս երկուքը քով քովի դնելով, մէկը ամբարտաւանութեան համար կը պատժէ, միւսն ալ խոնարհութեանը համար կ'արդարացնէ, ըսելով. - Փարիսեցին մեկուսի կեցած, աղօթք կը մատուցանէր, "Աստուած իմ, կ'ըսէր, գոհանամ քեզմէ, զի ուրիշ մարդոց նման յափշտակող, անիրաւ կամ շնացող չեմ": Այսպիսի գոհութիւն մատուցանել աւելի չար գնահատուեցաւ քան անոնք որոնք կը տրտնջան. ըստ այնմ Հովիւները որոնք չարագործութենէ ետք կ'ըսէին. "Օրհնեալ է Տէրը, զի փարթամացանք." Զաք. 11.5: Ասոնց նման, այս ալ աղօթելով կը վնասուի, զի իբրև թէ բնաւ մեղաւոր չէ, կ'աղօթէ խնդրանք ներկայացնելու կարծես թէ անկարօտ ըլլալով: Ախտակիր բնութիւն ունենալով, ոչ իր յանցանքներուն համար, ոչ ալ ժամանակի ընթացքին դիւրասխալ բնութեամբ մոլորութիւններուն համար: Վասնզի ըստ Յոր երանելիին "ո՞վ առանց մեղքի է, մարդ անօրէնութիւն կ'ըմպէ." Յոր. 15.13: Արդ՝ այս բոլորէն կ'իմանանք թէ արդարներէն ոչ ոք կրնայ պարծիլ առաջի Աստուածային ամենատես բնութեան: Սա ամբարտաւանութեան ախտով կը մեծաբանէր իր վարքին մասին, գոհանալով կ'ըսէ. "Ուրիշ մարդոց նման չեմ": Յանտգնութեան սահմանները մեծցուց, այն աստիճան որ ամէնքը չար համարեց և միայն իր անձը արդարացուց: Իրօք, ի՞նչ շահ կայ ուրիշները նախատեսուն մէջ: Այն որուն ամենագործեալը կը հատուցանէ, նա է անսխալականը: Աստուած կը ճանչնայ արդարն ու ամբարեշտը: Իսկ սա փառասէր ախտէն թմրած, կ'ըսէ. - "Ուրիշ մարդոց նման չեմ": Արդարև ուրիշ մարդոց նման հեզ ու խոնարհ չէր, որոնց մէջ Աստուած կը հանգչի: Իրենց անձերը զսվողները լեցուն են պարասուելի թերութիւններով: Յետոյ դառնալով մաքսաւորին, այս մաքսաւորին պէս ալ չեմ կ'ըսէ: Զարդի մարդուն կողմէ մեծ ամբաստանութիւն մէջ է, ամբարտաւանօրէն մերձեկաններէն մին առաջ երկրպագելով թողութիւն կը խնդրէր: Այս բոլորին վրայ տակաւին անփակ բերանով կը յաւելու

12.- Եարթուան մէջ երկու անգամ պահք կը պահեմ և տասանորդս կուտամ: Ո՞վ յիմարութիւն, ի՞նչպիսի առաքնութեամբ կը պարծի, որո՞նք առջև ամբարտաւանութեամբ արբեցած կը բարբառի: Անշուշտ այսպիսիներէն զգուշացուց Յիսուս երբ ըսաւ, Զեր բոլոր պարտականութիւնները կատարելէն ետք, ըսէք թէ անպիտան ծառաներ էք, ինչ որ պէտք էր ընել, ըրինք:

13.- Մաքսաւորը մեկուսի կեցած, նոյնիսկ աչքերը դէպի երկինք չէր բարձրացնէր, այլ կուրծքը բախելով կ'ըսէր. – “Աստուած իմ, ներէ ինծի, մեղաւոր իմ:” Փարիսեցին որ ինքզինք արդար կը կարծէր, կործանման պատճառը ցոյց տալէ հտք, յանցաւորին արդարացումն ալ կը ցուցնէ: Եւ յայտնի անշուշտ ի յայտ կուգայ թէ մեր անկան սկիզբը արբարտականութիւնը եղաւ, վասն որոյ մեր բնութեան ստեղծիչը երբ կամեցաւ անկեալներս վերականգնել, խոնարհութեամբ մեր բնութիւնը առաւ որպէսզի Հպարտութեան վէրքը բուժէ և բարձրանալու ճանապարհն ալ ցոյց տայ: Արդ՝ Փարիսեցին մեր անկման առաջին պատճառով ախտացեալ, ինկաւ. իսկ մաքսաւորը փրկութեան երկրորդ դարմանը գտնելով, վերադարձաւ, Աստուծոյ, մեզ փրկողին շնորհօք: Ամենայն խոնարհութեամբ, իր անձը անարժան կը Համարէր երկնքին նայելու որը նման էր Մանասէի դարձին, որովհետեւ նա ևս ըսաւ “չեմ արժանի Հայր և տեսնել զբարձրութիւնս երկնից”, նոյնպէս և սա չէր կամէր աչքերը երկինք բարձրացնել, այլ կուրծքը բախելով կը Հառաչէր ըսելով “Աստուած թողութիւն շնորհէ մեղաւորիս”: Որովհետեւ զղջմամբ արդարացաւ, այն որ ծածկատեսն է, վկայեց և ըսաւ. –

14.- Ասիկա տունն զնաց աւելի արդարացած քան միւսը: Իրօք այս Տէկը մեղքերու ծովուն մէջ ալկոծեալ, նաւապետէն խնդրեց նաւահանգիստ Հասնիլ, ալիքներու վտանգէն ազատեցաւ: Իսկ միւսը նաւահանգիստին մէջ իսկ, բեռնելով մէկտեղ նաւունհետ ընկղմեցաւ, որովհետեւ նաւապետը երբև օգնական չփնտռեց, այլ անձնական ճարտարութեամբ ազատիլ փորձեց, այդ պատճառաւ ալ կը բացատրէ. –

14.- Ով որ ինքզինք բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի և ով որ ինքզինք կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ: Մարդ արարածը ինքնաբաւ չէ, այլ ամենակալին ձեռքն է որ կը խոնարհեցնէ կամ կը բարձրացնէ:

15.- Մանուկներ կը ներկայացնէին որպէսզի Յիսուս օրհնէր զանոնք, որովհետեւ գիտցան թէ այն ձեռքերը որոնք Հիւանդութիւնները կը բժշկէ, կը Հաստատէ նաև մանուկներու օրհնութիւնը:

Առաքեալները տեսնելով ասիկա, կը յանդիմանէին զանոնք: Իսկ նա որ ամէն տեղ խոնարհութեամբ գնաց և խոնարհութիւն սորվեցուց, ըսաւ. – “Թողուցէք որ մանուկները ինծի դան, մի արգիլէք անոնց, որովհետեւ Աստուծոյ արքայութիւնը այդպիսիներուն է:”

18.- Մեծատուն կամ իշխանձը տեսնելով թէ արքայութեան դռները մանուկներուն կամ անոնց նմանողներուն առջև կը բանայ, խանդավառուքով մօտեցաւ որպէսզի սորվի յաւիտեանական կեանքի ճանապարհին մասին և զայն կը կոչէ – վարդապետ՝ բարի: Յիսուս գոհ չմնաց անոր արտայայտութենէն, քանի որ պարզապէս եբրեւ սոսկ մարդ նկատեց զինք, վասն որոյ ըսաւ. –

19.- Ինչո՞ւ բարի կը կոչես, միայն Աստուած բարի է: Աստուած միայն բարի է ըսելով ոչ թէ իր անձը բարութենէն կը մեկուսացնէ, այլ որպէսզի սորվին ու Հասկնան թէ ինք ևս բարի է և միայն մարդ չէ:

20.- Գիտես պատուիրանները. մի շնար, մի սպաններ, մի գողնար, սուտ մի վկայեր, պատուէ Հայրդ ու մայրդ: Առաջին պատճառէն ետք, անոնք են երկրորդ պատճառը, անոնց Հանդէպ պատիւ կամ անարգանք, առաջին պատճառին պատիւ կամ անարգանք ընել կը նշանակէ:

21.- Ան ալ ստելով կը պատասխանէ. – “Այդ ամէնը պահած եմ մանկութենէս ի վեր՝ իսկ Յիսուս որպէսզի անոր թերակատար պարծենկոտութիւնը յանդիմանէ, կ’ըսէ. – “Մէկ բան տակաւին կը պակսի քեզի. ծախէ բոլոր ինչքերդ, բաժնէ աղքատներուն և երկնքի մէջ գանձ կ’ունենաս, յետո եկուր Հետեւէ ինծի:”

22.- Անոր գործը կըռեց և պակաս գտաւ: Եթէ ընկերոջ տար այնքան որքան ինքզինքին, ուրտեղէն՝ անոր ստացուածքները այսչափ բազմացան: Որպէսզի արդարանայ, բոլոր ստացուածքները աշխատներուն բաժնիլ, զինք վշտացուց: Յոյսը Աստուծոյ վրայ կեդրոնացնել և ոչ թէ ստացուածքներու, վասնզի երկուքին միանգամայն կարելի չէ ծառայել: Աշակերտները այս մասին տարակուսելով, կ’ըսէ. – “Աստուծոյ Համար անհնարինները, Հնարաւոր են: Ազգաները չի գովաբանաւ, այլ մարդկային բնութեան տկարութիւնները փոխել, դէպի կատարելութիւն ընթանալու:

28.- Այն ատեն Պետրոս իր և այլոց կողմէ, իբրև փոխարինութիւն օրէնքները պահելուն և պարզկներ ստանալու առնչութեամբ, Հարցուց . – “Մենք ամէն բան թողուցինք և քեզի Հետեցանք:”

29.- “Ճշմարիտ կ’ըսեմ Ձեզի, – ըսաւ Յիսուս –, չկայ մէկը որ թողած ըլլայ տուն, կին, եղբայրներ, ծնողք կամ զաւակներ Աստուծոյ արքայութեան Համար և բազմապատիւր չընդունի այս աշխարհի վրայ և յաւիտեանական կեանքը՝ Հանդերձեալ աշխարհի մէջ:”

31.- Տասներկուօրը մեկուսի առնելով ըսաւ անոնց. – “Ահաւասիկ երուսաղէմ կ’երթանք. պիտի երականանայ ինչ որ մարգարէները ըսած են Մարգու Որդիի մասին: Պետի մատնուի Հեթանոսներուն, պիտի ծաղրուի, պիտի անարգուի, պիտի ձաղկին ու պիտի սպաննեն զինք սակայն երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ:” Անոնք չհասկցան, քանի որ խօսքին իմաստը թաքնուած էր: Ըսուածները պատահելէն հողք պիտի յիշէին այս բոլորը:

35.- Մինչ Յիսուս երեքովի կը մօտենար ճամբուն վրայ երկու կոյրեր, օրինակ Հրէից և Հեթանոսաց, նստած կը մնային սպասելով Աստուածային լոյսին որ պիտի ծագէր խաւարին և մահուան ստուերին մէջ նստողներուն համար: Արդ՝ Յիսուսի անցքին առթիւ Հարցուցին թէ ո՞վ է: Նախանձորդները փոքրացուցին զայն, անոր փառքին նախանձելով, ըսին թէ Նազովրեցին է: Կոյրերը Հասկցան թէ նախանձի Համար կ’ըսէին, ատողները թողուցին և մարգարէներուն Հետեցան և ազադակեցին “Յիսուս, Դաւիթի որդի, գթա՛ մեր վրայ:” Անոնք ալ դժկամակելով կը սաստէին որպէսզի լռեն: Կոյրերը աւելի բարձր ձայնով կ’աղաղակէին, հաւատացեալներուն օրինակ Հանդիմանալով որոնք ոչ սպառնալիքներէն վախցան ոչ ալ Հարուածներուն կարեւորութիւն տուին անոր Աստուածութիւնը քարոզելու համար:

40.- Յիսուս կանգ առաւ և հրամայեց որ կանչեն զիրենք: Հարցուց, ի՞նչ կուղէք որ ընեմ ձեզի: “Տէր՝ թող մեր աչքերը բացուին ու տեսնենք: Յիսուս տեսնելով անոնց ամուր Հաւատքը, լոյսին պարզէր կը շնորհէ, օրինակ ներքին մարդուն լուսաւորութեան:

Ժողովուրդը կատարուածը տեսնելով, գովաբանութիւններ բարձրացուց Աստուծոյ:

ԶԱԽԷՆ ԱՐՔ. ԶԻՆԶԻՆՍԱՆ